

Počasí v době vzniku ČSR před 101 lety

Je pondělí 28. října 1918, horské oblasti hlásí teploty pod bodem mrazu a na vrcholcích leží sníh. Většina území nově vznikajícího státu je zahalena oblačností a na některých místech se objevují přeháňky.

Podzimní ráno se již déle probouzí. Dnes je patrná i velká oblačnost a na denní světlo je nutné si počkat. Pan Josef kontroluje teploměr, zdá se, že je kolem 1 °C pod nulou. Vločky se snášejí k zemi, Josefův pohled je přitahován souvislou sněhovou pokrývkou. Z malé podhorské chalupy dohlédne na vrcholky Lysé hory, tam už leží přes 20 cm sněhu. Josef vzpomíná na svého přítele z lyžařského klubu. Je tomu pár let, co zahynul na distančním závodě v Krkonoších. Psal se rok 1913 a Hančovi bylo teprve 26 let. Při této vzpomínce Josef již nazouvá své dřevěné lyže a vyrazí do místní hospody poslechnout si novinky od přátel z Prahy. Těší se na události, které zvěstují konec monarchie a vznik nového státu. Josef je velký vlastenec, těší se na Československo. Ovšem ne všichni jeho přátelé jsou takto slavnostně naladěni. Nedaleké Polsko a obyvatelé z Těšínska nesouhlasí s novým zřízením. Ne pro všechny je tento čas tak radostný.

Československo vznikalo během dvou dnů od 16.–18. října. Mezinárodně, právně a diplomaticky přestalo Rakousko-Uhersko existovat 20. října. Právě v době, kdy Masarykovi odepisuje prezident Wilson a potvrzuje mír i vznik nového státu, vládne už chladnější počasí.

28. října vyrazí paní Marie se svými dětmi do školy, žijí v Prachaticích. Ten den tu napadne i nejvíce dešťových srážek, a nejvyšší denní teplota tu vystoupá na 5,2 °C.

Nepříznivé počasí zastihne i Janku. Mladou dívku, studentku žijící v Bratislavě, provází během dne občasný déšť a teploty kolem 6 °C. Ještě neví, že díky nově vznikajícímu československému státu bude moci nadcházející rok nastoupit na první slovenskou univerzitu, která ponese jméno J. A. Komenského. Rok po vzniku ČSR Janka studuje na lékařské fakultě a Slováci postupně otevrou 13 fakult pro své studenty, kteří zde studují v mateřském jazyce.

Tento den se nachází T. G. Masaryk ve švýcarské Ženevě. Zde delegace Národního výboru, vedená Karlem Kramářem, zahájila jednání o vytvoření a podobě samostatného československého státu. „Příliš se neohřáli, tehdy do střední Evropy pronikal chladný vzduch od severu. Tlaková výše, která pak ovlivnila počasí i u nás, měla svůj střed právě na trojmezí dnešních států Německa, Švýcarska a Rakouska. Zároveň k nám zasahovala od východu tlaková níže se středem nad rumunským pobřežím Černého moře,“ popisuje klimatoložka Lenka Crhová. Zdá se, že počasí mělo lehce symbolický význam i s územní platností. Nově vznikající stát byl obestřen spoustou nevyjasněných záležitostí. Žilo zde mnoho menšin, které nebyly názorově jednotné, a nesdílely nadšení s nově vznikajícím státem.

Při vzniku ČSR se ranní teploty v Čechách pohybovaly mezi 1 až 5 °C. Ráno vyrazí Antonín Švehla a František Soukup do Obilního ústavu. Oblékají si kabát, klobouk a Antonín i kožené rukavice. V 9 hodin ráno se teplota v Praze zastavuje na 3 °C. Postupně stoupá, a v čase odpoledního shromáždění na

Václavském náměstí hlásí Klementinum 7,7 °C. Bouřlivé oslavy doprovází drobné dešťové přeháňky a zatažená obloha. Radost z událostí nezastaví ani nepříznivé a chladné počasí.

I na přelomu října a listopadu pokračovalo chladné počasí, přesto se na mnoha místech sloužily mše pod otevřeným nebem. Lidé se scházeli a oslavovali mír i nově vzniklý stát.

Čtenáře upozorňujeme na fakt, že Marie, Janka a Josef jsou osoby smyšlené, avšak jejich příběhy se mohly odehrát. Údaje teplot a data jsou ověřená a pravdivá.

Kontakt:

Martina Součková

manažerka komunikace

e-mail: martina.souckova@chmi.cz, info@chmi.cz, tel.: 777181882

Klimatologie:

Lenka Crhová, Matouš Jaček

e-mail: klima@chmi.cz

